

Paljud tööandjad ei mõista endiselt tervisekontrolli vajadust

Silja Soon

töötervishoiu peaspetsialist

Kui Tööinspektsioon planeeris möödunud aastal tervisekontrolli kvaliteedile suunatud sihtkontrolli, ei osanud ilmselt keegi arvata, et tulemused nii palju positiivset, aga ka negatiivset vastukaja tekitavad. Üks sihtkontrolli järeldustest jäi tõsisemalt vaevama: töötajate tervisekontrolli korraldamise vajadus jääb paljudele tööandjatele arusaamatuks.

Tervisekontrolli korraldatakse pigem hirmust tööinspektorilt trahvi saada ning nõude tegelik eesmärk jääb tahaplaanile või unub sootuks. Eriti üllatuslikud on internetikommentaariid, kus selgelt väljendatakse mõtet, et töötajate tervise kontrollimine on nii põhiseadusevastane kui ka nõukogudeaegne igand.

Tervisekontrolli korralduse arvustajad ei ole aga ilmselgelt aru saanud selle vajalikkusest. Töötajate tervisekontrolli eesmärk on ikkagi töötaja tervis ja selle säilitamine, ebasoodsate olude ilmnemisel aga tervisehäire varane avastamine, kiire töökoha (ümber)kujundamine töötajale sobivaks ning vajadusel töötaja tervise rehabilitatsiooni korraldamine. Siinkohal

olgu meenutatud, et eestlasi on aegade algusest peale peetud ülimalt töökaks rahvaks, kes jätab pigem puhkamise kui töötamise. Tervisekontrolli kritiseerijad on lõpuks negatiivselt meelestatud kogu töötervishoidu ja tööohutust reguleeriva seadusandluse suhtes.

Tervisekontrolli korraldamist peetakse vajalikuks paljude tööalade puhul kogu Euroopa Liidus ja nii ei ole töötajate tervisekontrolli korraldamise kohustus sugugi Eesti riigi eripära. Lihtsustamaks orienteerumist erinevates õigusaktides kajastatud tervisekontrolli korralduses võtab Eesti tervisekontrolli määrus lühidalt kokku mitme tööala erinevad ohutegurid. Sarnaselt on töötajate tervisekontroll korraldatud mitmes teiseski Euroopa Liidu liikmesriigis, näiteks Soomes, Saksamaal, Ühendkuningriigis.

Tasub rõhutada, et töötaja tervisekontroll ei ole abinõu töötingimuste parendamiseks (müra vastu ei võidelda mitte töötajate tervisekontrolliga, vaid müra vähendamisega töökeskkonnas), vaid meetod, mis võimaldab avastada töötaja tervisehäire, mis võib olla pärit töökeskkonnast, võimalikult vara. Varase probleemi avastamise eesmärk on töötaja tervise edasise halvenemise vältimine.

Töötajate tervisekontroll põhineb töökeskkonna riskianalüüsil ehk töökohas esinevate ohutegurite hinnangul. Sageli küsitakse Tööinspektsiooni ametnikelt, kas ühe või teise kutseala esindaja peab minema tervisekontrolli või mitte. Küsimuse vastus on aga kirjas töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lg 1 p 7 ja 71 alusel kehtestatud töötajate tervisekontrolli määruks, mis ei ole seotud mitte konkreetsete kutsealade, vaid ohuteguritega. Ohutegurite loetelu on antud kõnealuse õigusakti lisas number 1.

Olukord, kus ohutegureid hinnatakse teadlikult tegelikust madalamaks eesmärgiga vältida tervisekontrolli korraldamist, on ohtlik mitmeski mõttes. Madala riskihindega ohutegurite puhul puudub otsene vajadus töökeskkonna parendamiseks. Kehvade tööolude kestmine aga soodustab töötaja tervisehäire kujunemist. Samas jääb tervisekontrolli puudumise

Tervisekontrolli korraldamist peetakse vajalikuks paljude tööalade puhul kogu Euroopa Liidus.

Foto: Elmo Riig/Sakala/Scanpix

tõttu võimalik tervisehäire selle varases staadiumis avastamata. Kaugelearenenud haiguse ravi on kallim – töötajal on õigus nõuda tööandjalt hüvitist tervisekahjustuse eest; töötajale tervisekahjustuse tekitamise süüdistus aga lisab tööandjale täiendavaid administratiivseid kohustusi, mis ühtekokku maksavad tõenäoselt märksa enam kui preventiivsed abinõud töötaja tervisekontrolli ning töötingimuste parendamise näol.

Töötajate tervisekontrolli viib läbi töötervishoiuarst, kelle ülesandeks on hinnata töökeskkonna ja töökorralduse

sobivust töötajale. Mõnel juhul võib olla vajalik korraldada täiendavaid uuringuid töökeskkonnas esinevate ohutegurite tervisemõju paremaks hindamiseks. On selge, et kemikaalidega kokkupuutuval töötajale on vajalik teha vere- või uriinianalüüs, ülemäärases müras töötajale kuulmisfunktsiooni uuring jne. Järgmise läbivaatuse tähtaja otsustab töötervishoiuarst (mitte tööandja ega tööinspektor) ning selle määramisel võtab arst arvesse nii töötaja tervislikku seisundit kui ka töökeskkonna ohutegureid.